

2012/5
květen

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

POUTNÍK

Obsah čísla 5/2012

Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Moderní člověk unitářem? _____

Blahopřání _____ 3

Miloš Mikota: Cesta světla nebo cesty světla? _____ 4

MODERNÍ ČLOVĚK UNITÁŘEM?

Na počátku všeho existujícího je myšlenka: tedy volba a rozhodnutí je vždy v mysli. Mysl staví priority, mysl činí rozhodnutí.

Co je být moderním člověkem? (viz slovník cizích slov) vyjadřuje, že jde o vlastnost znamenající lepší přizpůsobení podmínkám a zároveň vytvoření si lepších podmínek života. Nejde tedy o člověka žijícího jen tak, jak mu podmínky, jeho okolí, jeho danosti dovolují, jen "přiměřeně okolnostem" - má možnost tyto „okolnosti“ měnit, přizpůsobovat k lepšímu. „Moderní“ na rozdíl od „nemoderní“ – znamená vlastnost a její negaci, nepřítomnost této vlastnosti. Avšak moderní má protiklad také v přídavném jménu tradiční, starý, již neaktuální. Říká se často místo moderní „AKTUÁLNÍ“ – tedy přítomností žijící, pro přítomnost důležitý, „v trendu“, apod. Uvědomme si, že modernost původně znamenala vzpouru proti starým tradičním „pořádkům“, zvyklostem, způsobům myšlení, vyjadřování myšlenek, jednání. Moderní bylo nové a byl mu tradičně kladen odpor, moderní znamenalo cosi hanlivého ve smyslu fanfaronský, přehnaný, nemístný: „On je moderní“ – znělo opovrzhlivě.

Čili uvědomme si, že byla doba, a na našem venkově a u starších generací ještě někdy přetrvává, kdy se moderní, nové nezvyklé, nebývalé, nekonvenční odsuzovalo jako hloupé, nemoudré, dokonce špatné nebo škodlivé. Jen postupně náš svět (a to je myšleno celozemsky – globálně) zaplavuje myšlenka, že mo-

derní je kladná vlastnost. Všechna masmédiá se více či méně na tomto procesu podílejí. Také čím technicky vyspělejší civilizace, tím volnější chápání pravidel života, tím menší roli hrají vžitě, po generace neměnné představy.

Naznačený proces je prospěšný i škodlivý dle toho, o co konkrétně jde. Můžeme najít mnoho příkladů: rozvolnění morálky, rozpad rodin, nic neříkající věrnost a láska ve vztazích lidí, ničení pří-rody, týrání zvířat v chovech na „výrobu masa“, zbrojení, drogy, alkoholismus, společensky tolerované nejrůznější poruchy chová-ní a vztahů na pracovištích, honba za ziskem, bezohledná k lidem a přírodě – to vše je nové nebo staronové a se skutečnou moderní „odvazaností“, volností a svobodou nemá pranic společného.

Modernost skutečná začíná v mysli a je člověku a jeho okolí prospěšná. Rozmnožuje dobro, smysluplnost a krásy světa a také v nejlepším slova smyslu jeho bohatství – hmotné a duchovní – to penězi k nezaplacení.

Mysl jde moderní cestou, jestliže hledá skutečný cíl a smysl života, jestliže se dokáže odpoutat, osvobodit od strnulosti starých pravd, zvyků, způsobu života,.....

„...KDE ZVYKŮ STARÝCH ÚHOR BYL,
TAM VLÁDNE TVŮRČÍ DUCH...“

N.F.Čapek – píseň Jen dál, jen dál

Moderní mysl vytváří netradiční věci, činí nebývalá rozhodnutí, jde novou cestou. Patří k tomu také to, že svoje rozhodnutí vnitřní se snaží uvádět v život a tvořit dle svého nejlepšího vědomí a svědomí také ve světě, svoje myšlení a ideály převést do denního života.

Moderní mysl má vize budoucnosti a přerůstá vlastní omezení věkem, nedostatkem času, starostmi, zdravotními problémy. Jde nadosobní cestou, aby tvořila pro krásu přivádět neustále své nejlepší ideály do života, pro krásu tvorby samotné. Jde o jistý „moderní“ druh karmajógy – přinesení oběti volby času svého života, volby, práce, dokonce oběti hmotných prostředků svým ideálům, tomu, co je v nás nejlepšího, nejživotaschopnějšího. Karmajóga je cesta činnosti a tudíž rozhodnutí.

Dnešní člověk dobře slovo „rozhodnutí“ zná, neboť se denně musí rozhodovat (více než jeho předkové, kteří mnohé důležité

prvky života – často povolání, náboženskou příslušnost, místo bydliště, okruh přátel a možných partnerských vztahů atd. – měli tradičně dány). Současný člověk toto všechno může volit a také měnit v průběhu života.

Jde-li o volbu v souladu s jeho nejlepšími ideály, je na správné cestě být sám sebou. Dnešní svět přímo křičí touhou „být sám sebou“. Reklama často toto používá jako slogan a nutí nám nejrůznější výrobky, bez nichž bychom prý sami sebou být nemohli – kosmetiku, módu, vybavení domácností, technické vymoženosti, půjčky, ... atd. Být sám(a) sebou je častým mottem různých „duchovních“ kurzů, programů, přednášek, knih, cvičení. Kdekdo hledá sama sebe v davu nebo osamělosti, které, žel, v současném světě přibývá.

Co to ale znamená dostat se sám k sobě, být tím, čím skutečně jsem? Je jasné, že to neznamená jen tak se něčemu nebo někomu přizpůsobit. Ale kde a jak člověk pozná, co je vlastně „jeho“, co a kde je on sám?

V odpovědi nebudu asi „moderní“, odpověď je klasicky stará, známá kdejaké nauce moudrosti. Bez sepětí s konkrétním časem, dobou, civilizací, náboženstvím lze odpovědět obecně: Tam, kde máš svůj nejvyšší ideál, kde ti hoří srdce čistou, nezištnou radostí, kde je nejméně účelového a podmíněného, tam jsi ty sám, tam jsi sám sebou. Nikoliv v zázraku ve hmotě, ale v zázraku svého srdce ses´ setkal sám se svou podstatou a máš-li takový ideál, máš povinnost dle něho jednat – nést si sama sebe v srdci, slovech, skutcích.

Tímto dosti podivným způsobem vyjadřuji, proč jsem se např. já stala unitářkou.

Na začátku před lety byl ideál svobodné lidské cesty, svobody myšlení, slov a jednání s jediným úběžníkem ke Světlu, jasnosti, k pravdě, věčnosti. Nějakou dobu (a dosti dlouho) jsem svůj ideál nevyjadřovala, nikomu se nesvěřila, avšak časem jsem potkala skupinu lidí, kde jsem již nebyla sama – došlo i na čin. Zapojila jsem se aktivně do této skupiny podobně směřujících, přesto velmi odlišných bytostí – stala jsem se členkou – tj. článkem řetězu či kruhu pracujícímu konkrétně na díle unitářské myšlenky, jednoty v různosti, kde odlišnost se nezakazuje ani není podezřelá, kde odlišnost v každém ohledu se nosí – je moderní.

BLAHOPŘÁNÍ

všem členům i přátelům Brněnské obce unitářů, kteří se
narodili v květnu

VŠE NEJLEPŠÍ!

- 3.5.** Naděžda Světlíková
RNDr. Milada Škárová
- 8.5.** Arnoštka Kuncová
- 16.5.** ing. Ladislav Kloud
- 19.5.** Vladimír Ventruba
- 22.5.** Marie Jakubcová
- 24.5.**...Jaroslava Fialová
- 26.5.** Zdenka Pazderová

Rev. Miloš Mikota

CESTA SVĚTLA NEBO CESTY SVĚTLA?

Pokračování z dubna 2012

V tomto smyslu také psal a kázal zakladatel čs. unitářství br. Dr. N.F.Čapek:

„Náboženství, je-li pravé, musí svítit a hřát a k životu probouzet. Prastará moudrost v biblické Knize přísloví praví „Srdce veselé obcerstvuje jako lékařství, ale duch zkormoucení vysušuje kosti.“ Zkušební kamenem vyššího náboženství je zkušenost, že bázeň odnímá, ze smutků vyvádí a z nemoci uzdravuje. Oč je více radosti a probouzení všech dobrých sil v člověku, o tolik více je pravého náboženství, bez ohledu jak mnoho se tam mluví o Bohu.“ (K slunnému břehu, 1939, s.120)

Odkaz Jan Amose Komenského, stejně jako odkaz našeho zakladatele Dr. N.F.Čapka nechť nám s v í t í na naši c e s t u, abychom z ní nesešli, ale kráčeli stále směle vpřed a výš za těmi ideály, které nám zanechali velikáni našich i světových dějin.

Budme při tom snášenlivými a pokornými v duchu písně br. Čapka:

„Ach, božnosti více
si žádám bych měl a sám křivdu cítil, kde druh zaúpěl.
A v člověku víru bych přinášel v svět a láskou byl oděn jak
květinka v květ.

Víc božského klidu i nadšených chvil,

víc čistoty srdce a k sloužení sil,
víc úsměvů lásky a přátelský cit,
víc květů na cestu, kde můj chodí lid.

Víc soucitu, něhy, když těšiti mám
víc pokory, SVĚTLA, když napomínám,
víc odvážné snahy, být sobectví prost,
svůj plním-li úkol, bych na tom měl dost.

LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE

„Každý tvor tíhne přirozeně k tomu, co je libé a prospěšné a čím více se komu zdá něco libé a jemu prospěšné, tím více je k tomu puzen svou ž á d o s t i v o s t í.

Ale mudrcové si kladli otázku: CO je pro člověka nejprospěšnější, CO je pro něho tím největším DOBREM, které když dosáhne, najde v něm odpočinutí, čeho víc žádati nemaje.

Nejšťastnější je člověk, kterýž svět z očí a mysli pustě, BOHA jen se drží, a jej za VĚČNÝ podíl svůj maje, s ním v srdci svém přebývá.

Ó, křesťane, kdož jsi koli, dobuď se z okovů těla, ohledej, zkus a poznej, že překážky, kteréž v sobě v mysli své maluješ, menší jsou, nežli aby vůli tvé, jestliže opravdová jest, zabrániti mohly.

Kdo zajisté BOHA z celého srdce miluje, tomu netřeba mnoho předepisovati, kdy, kde, jak a kolikrát má Bohu (denně) sloužiti. Tak i kdo bližního jako sebe sama miluje, nepotřebuje obširných nařízení, kde by a kdy a v čem jeho šetřiti měl, sama zajisté LÁSKA, jak se k němu chovati má, plně jemu všechno vypoví.

Bohu opravdu oddaní jedině na své s v ě d o m í dávají pozor a nic se na zisk, přízeň a cokoli ohlírajíce.

Odtud vyplývá jejich jednotejnost, protože od jednoho a téhož DUCHA vyučeni jsou. Přebývající v nich DUCH KRISTŮV dodává jim posily.

Dobře a zle se míti jednotejně jim jest. Za vše Bohu jsou vděční a za nejlepší zajisté věc mají Boží milost. V Něho věří, v Něm zajisté mají ochranu a záštitu. Člověk tak v ruce boží zav-

řeny a schovaný všechněm jiným věcem z moci vyňatý jest. Pro-
tož se ani toužením po něčem, ani odjetím sobě něčeho nic nekor-
moutí.

Proč by se tím křesťan trápil, když svědomí své spořádané a
v srdci Boží milost má? Bůh nemůže než udělovati jim potěšení
svého, i posily k snášení utrpení dodávati; takže čím více se ob-
novují a rozhojňují utrpení jejich, tím více se také obnovuje a roz-
hojňuje v srdci jejich pokoj Boží, kterýž všeliký rozum převyšuje.

Aniž toliko prostý pokoj v nich přebývá, ale ustavičná r a d o
s t a plesání, které se v jejich srdcích z přítomnosti a z pocítování
BOŽÍ LÁSKY rozplývá. Nebo kde Bůh je, tu nebe, a kde nebe, tu
radost věčná, tu člověk neví, čeho více si žádati.

BLAHOSLAVENÝ, kdož potěšení tomuto rozumí. Nebo pros-
tým srdcím mé s v ě t l o se rozněcuje. S v ě t l o r o z u m u a
s v ě t l o v í r y, kteréž oboje D u c h boží řídí.

Takže jako plné oči jsou, kudykoli v světě chodí, cokoli vůkol
sebe vidí, slyší, vonějí, okoušejí, všude šlěpěje boží nacházejí. Je-
jich umění se ne(za)stavuje toliko na šupině, neulpívá pouze na
vnější skořápce, nezůstává jen na povrchu, ale k v n i t ě r n í m u
jádru, ke s t ě d u, v němž jest všudy Boží sláva rozlita, proniká.

Ovšem pak jim s v ě t l o víry jasně svítí, takže vidí a slyší ne-
jen přítomné, ale i nepřítomné a neviditelné.

Svobodu toliko v samém Bohu chovají, lenost neb pýchu, neb
vášeň od sebe zprovodují, jiné všecko k bližního potřebám obra-
cejí. Když jen, že se bližnímu prospěti může, vidí, nic nerozpakují,
nic neodkládají, nic sebe nelitují, nic v službě bližnímu vykonané
nezveličují, nelitují a nevyčítají, buď že vděčnost nebo nevděčnost
vidí, přece jen s l o u ž í.

Suma všeho jest, aby každý B o h a nadevše, což jmenováno
býti může, miloval – a bližnímu, tak jako sám sobě přál a k všeliké-
mu dobru jemu napomáhal.

Po příkladu p o u t n í k a l a b y r i n t e m s v ě t a vejděme
i my do komůrky r á j e s r d c e a modleme se plni vděčnosti
k Bohu, slitovníku svému.

Vzdálený jsem byl od Tebe, Bože, ale Ty, smilovav se nade
mnou, přiblížil jsi se ke mně. Bloudil jsem, ale Ty jsi mne upamato-
val; motal jsem se, kam jíti nevěda, ale Ty jsi mne na p r a v o u
c e s t u uvedl. Když vzdálen jsem byl od Tebe, ztrácel jsem Tebe

i sebe, ale Tys navrátil mne mě i sobě.

Ved' mne, Bože, abych (již) od Tebe nebloudil a neklesal, dej, ať Tě miluji milováním věčným a nemiluji vedle Tebe věci žádné, leč pro Tebe a v Tobě, Lásko neskonálá. DUCH Tvůj dobrý nechť spravuje mne a vede mezi osidly světa jako po rovné zemi. Milosrdenství Tvé mne provázej a proved' mne skrze tyto temnosti světa až k věčnému světlu Tvému.“

Amen - amen - tak se staň.

KOMENSKÝ A OSVÍCENSTVÍ

V roce 1981 jsem se poprvé zúčastnil kongresu IARF. Konal se tehdy v Holandsku, v Leewenhorstu. Tam jsem se také poprvé seznámil s našimi přáteli z laického buddhistického sdružení RIS-SHO KOSEI-KAI a pochopitelně i s ostatními delegáty z unitářských církví západu i východu.

Jelikož jsem již delší dobu se zajímal o rosikruciany, podařilo se mi v Holandsku získat knihu profesorky Dr. FRANCES A. YATES-ové

THE ROSICRUCIAN ENLIGHTENMENT ROSIKRUCIÁNSKÉ OSVÍCENSTVÍ

a v březnu 1982 jsem měl promluvu (v Brně a v Olomouci)

JAN AMOS KOMENSKÝ A ROSIKRUCIÁNSKÉ OSVÍCENSTVÍ

a v říjnu téhož roku též v Praze.

Frances YATESová přednášela na Londýnské univerzitě o době renesance a historii 17. století.

Zajímavé je, že historik H. Trevir-Roper, který se stavěl k našemu Janu A. Komenskému velmi kriticky, její knihu v SUNDAY TIMES pochválil.

Dr. Yatesová je v současné době členkou Královské společnosti pro literaturu a Britské akademie a dalších institucí při univerzitě v Oxfordu. Má doktoráty i čestné doktoráty z různých univerzit v Anglii. Je čestnou členkou Americké akademie věd a umění. Získala řadu literárních cen, zejména za své práce o renesanci,

o Shakespearovi, o divadle v době královny Alžběty aj. Nás by jistě zajímala její kniha, která byla znovu vydána v roce 1978 a nazývá se

GIORDANO BRUNO A HERMETICKÉ TRADICE

a osvětluje události 16. století a to „brilantně“, jak dosvědčuje Hugh Trevor-Roper v časopise NEW STATESMAN.

V Rosikruciánském osvícenství věnuje autorka 12. kapitolu Komenskému na 15 stránkách a na dalších 15 stránkách (2.kap.) se zabývá „Českou tragédií“.

Vztahem Komenského k osvícenství (nikoli ovšem rosikruciánskému) se zabývala u nás Dagmar Čapková (Její práci Neznámý deník J.A.Komenského, Dokumenty a prameny 1976- MTZ 31 2142-76 jsem již poznal):

*K PODNĚTŮM KOMENSKÉHO PRO OSVÍCENSTVÍ A
KLASICISMUS*

Kostnické jiskry 38/89 15.11.1989 s.3

Pro XIV. Mezinár. Komenuologické kolokvium v Uher. Brodě v září 1987 připravila Dagmar Č a p k o v á k nedožitým pětadesátinám svého chotě profesora J.B. Č A P K A z jeho studií z let 1948-1973 příspěvek pod svrchu uvedeným názvem. (Studia Comeniana et historica, 37, XIX, 1989, 150-147)

O s v í c e n s t v í charakterizuje jako nástup k mnohostrannému osvobozování člověka z feudalismu k řádu buržoaznímu i s osvobozováním ženy a vystředáním latiny národními jazyky; stavělo vysoko „nad vypjaté individualistické tendence renesanční“. Přitom v oblasti písemnictví se rozvíjel klasicismus dříve než o s v í c e n s t v í ve filosofii.

Vlivem protireformace se v čes. písemnictví mohl klasicismus uplatnit teprve počátkem národního obrození.

V evropském o s v í c e n s t v í rozlišuje dva hlavní typy: francouzský a zemí reformačních. V něm vznikl i p i e t i s m u s i úsilí o spojení v ě d y s křesťanskou v í r o u.

Podobně jsou sledovány vztahy osvícenství a klasicismu až po zjištění, že „pozornější zkoumání evropského kulturního vývoje

nás poučuje, že nezbytným předpokladem kulturní vyspělosti národů je, prošly-li školou osvícenství a klasicismu.

U KOMENSKÉHO, který žil na předělu dob, lze vidět i předjímání osvícenství (i s pietismem) a klasicismu. V jeho spisech VIA LUCIS a PANAUGIE je zřejmá jeho filosofie světlá a je spojena s důvěrou v nejvyšší dar – v lidský rozum vůbec.

Při tom „svůj racionalismus spojil s univerzální panharmonickou koncepcí založenou i nábožensky.“

ROZUM a NÁBOŽENSTVÍ chtěl ovšem KOMENSKÝ smiřovat a nebyl sám, kdo se snažil smířit židovsko-křesťanský biblismus s rostoucími nároky vědy – vždy ovšem s konkrétními výchovatelstvími a sociálními důsledky.

Podněty KOMENSKÉHO pro klasicismus – vztah krásy, uměleckého projevu a vědeckých zákonů – vidí autor již i v jeho POKLADU JAZYKA ČESKÉHO a v studii O POEZII ČESKÉ.

Předchůdcem pietismu se podle sledované studie stal Komenský svým RÁJEM SRDCE a JEDNÍM POTŘEBNÝM. Mohl tedy Komenský být předchůdcem těch osvícenců, kteří přesahovali rámec racionalismu a těch, kteří rozvinuli mnohostranně zaměřenou práci – Daniel Arnošt Jablonský, Stanislav Leszczyński. – Tradice Komenského žila na Slovensku a opožděně se dostala i do osvícenství českého.

Studie je opět podána úspornou formou vystihující podstatu epoch ve jménech jejich významných představitelů.

KOMENSKÉHO PORADA OBEČNÁ O NAPRAVENÍ VĚCÍ LIDSKÝCH A OSVÍCENSTVÍ

V Uherském Brodě bylo ve dnech 15.-17.9.1987 uspořádáno XIV. Mezinárodní komeniologické kolokvium s hlavním námětem KOMENSKÝ A PŘEDCHŮDCI OSVÍCENSTVÍ.

K tomuto tématu přispěla Dagmar ČAPKOVÁ studií

OBEČNÁ PORADA A OSVÍCENSTVÍ

(Studia Comeniana et historica, 19, 1989, č. 37 158-162, angl. Resumé).

Základní smysl OBEČNÉ PORADY vidí autorka ve směřování „k formování celku osobnosti všech lidí v harmonii s širokou přestavbou všech lidských věcí v nový celek spolupracujícího mírového společenství.“

Srovnává, jak jednotlivé úseky a směry osvícenské hodnotily přínosy uvedeného díla Komenského. Vychází od historického a kritického slovníku PIERRA BAYLA, jehož neporozumění vytýká, že nepochopili základní východisko Komenského. Ten přece založil už i své učebnice p a n s o f i c k y a podařilo se mu „ukázat princip, jak sjednotit všeobecné poznání o celku světa s dílčím poznáním specializovaným“.

Proti odmítavému stanovisku BAYLOVU uvádí autorka kladné, ba oslavné ocenění Gottfriedem Herderem a Danielem Arnoštem Jablonským.

Nová filosofická hlediska provázejí záměnu názoru geocentrického a antropocentrického názorem k o s m i c k ý m, bylo i základem jednotlivých etap o s v í c e n s t v í, tj. jejich programového uspořádání poměrů na světě na základě přirozeného práva, lidskosti, s n á š e n l i v o s t i a jejich hlediska pak podmiňovala odlišné přístupy v hodnocení Komenského OBEČNÉ PORADY.

Důležité je i pochopení celoživotního díla Komenského jakožto předchůdce o s v í c e n s t v í Františkem Palackým. Vždyť právě příprava osvícensství Komenským je snahou o napravení světa, při čemž úloha r o z u m u je vždy spjata s c i t e m a v ů l í.

Zvláštní pozornost věnuje autorka vztahu p i e t i s m u ke Komenskému, ptá se, proč právě v Halle nad Sálou došlo k pokusu o vydání Komenského OBEČNÉ PORADY.

Ovšem - jako jednotlivé podoby osvícensství byly podmiňovány řadou příčin, i vnitřními poměry jednotlivých zemí, tak ani pietismus nebyl jednotný, byl závislý na mnoha složkách duchovního a společenského života v zemích svého vzniku, vývoje a rozvoje.

Autorka upozorňuje, jak právě v zásadách vychovatelství halských pietistů „nešlo jen o „sola fide“, ale o víru prokazovanou

skutky pramenícími z l á s k y, jak to rozvíjel Komenský v PO-
RADĚ“...“Na jeho myšlenky proto pietisté přímo navazovali.“

Studie Dagmar Čapkové je opět podnětná, úspornou zhuštěnou formou uvádí řadu souvislostí s daným tématem.

Nyní bych chtěl uvést alespoň některé vývody anglické historičky Frances Yatesové.

Autorka bere v úvahu evropské hnutí rosikruciánské, které je v Anglii více známé pod jménem „baconianismus“.

Jejich snahy a cíle se kryly se snahami a cíli Jana Amose Komenského. Šlo jim o pokrok v lidském poznání, o rozvinutí rozumu, (získání osvíceného rozumu) a o čerpání poznatků nejen z bible, ale i z přírody a z nitra člověka (intuice).

Oběma šlo o lidský pokrok směřující k harmonické lidské společnosti bez válek a střetů. Jedním z cílů bylo vytvořit „sbor moudrých mužů“ vybraných z celého světa, kteří by dbali o blaho všech.

Yatesová uvádí v dodatku ke své knize anglický překlad rosikruciánských manifestů – FAMY a KONFESE. Překlad se v některých detailech liší od překladu Weinfurterova, což jsem porovnáním zjistil.

Domnívá se také, že Leibnitz, který byl velkým obdivovatelem Komenského, použil pro svá pravidla řádu lásky citace z FAMY. Zajímá se pochopitelně o známou „trojici cizinců“ Komenského, Hartlova a Duryho, ale také o Jana Valentina Andrese, o Heidelbergga, o Chemickou svatbu Kristiana Rosenkreutze, která vyšla ve Strassburgu roku 1616 jako třetí rosikruciánská kniha.

O autorech zmíněných knih zůstávají stále jenom dohady, které se různí. Yatesová je toho názoru, že autorem prvních dvou rosikruciánských manifestů byl matematik Joachim JUNGIUS, kterého si vážil rovněž Leibnitz.

Za rosikruciány nebo jejich přívržence pokládá vydavatele a tiskaře de Bryho, Roberta Fludda (Dějiny makrokosmu a mikrokosmu), Michaela Maiera, osobního lékaře císaře Rudolfa II. (Prchající Atalanta, 1618).

Michael Maier byl luterán a ctitel Paracelsův. Svou knihu „LUSUS SERIUS“ (Vážná hra) věnoval pravděpodobným rosikruciánům. Byli to Francis Anthony, angl. lékař „paracelsita“, Jakub Mo-

sanus, hodnostář u dvora hossenského a Kristián Rumphius, lékař kurfiřta falckého.

Kolem kurfiřta falckého se pohybovala řada osob, jež byla podezřívána z rosikruciánství a z protihabsburské politiky, a to již v letech 1613-1619.

Maierovy práce znovu vydal český alchymista, exulant z Prahy Daniel Stolcius (či Stolck) v roce 1621.

V Heidelbergu se KOMENSKÝ seznámil s bratrem Samuela Hartliba Georgem. Samuel Hartlib se později zasloužil o pozvání Komenského do Anglie (1641). Svou myšlenku na encyklopedický systém výchovy a vzdělání pro všechny lidi – muže i ženy – a to od nejtělejšího mládí (od Informatoria až po PANSOFII pojal KOMENSKÝ již v Heidelbergu.)

Prvním spisem Komenského po návratu z Heidelbergu, který Komenský začal psát v r. 1614, byla pansofická encyklopedie nazvaná „Divadlo veškerenstva věcí...“, začátek jeho celoživotního díla.

O Komenského pečeti psal již v Unitarii známý R.J.Vonka v roce 1935 a po něm v Kostnických jiskrách 12/80 s. 3 Jiří Lejdar. Ta-to pečeť J.A.Komenského se stala částečnou inspirací Dr.N.F. Čapkovi k vytvoření unitářského znaku, který převzal z pečete pouze slunečnice (symbol mikrokosmu) a Slunce (symbol makrokosmu) a je to zároveň den, světlo. Druhá polovina pečete zobrazuje noc, měsíc a 5 hvězd a na Zemi studánka vody živé, čisté.

Dvě růže pod hvězdami symbolizují vytrvalost a práci ve svitu luny, v čemž mnozí viděli Komenského vztah k hermeticko-rosikruciánské tradici, představované Giordanem Brunem, Francis Baconem, Robertem Fluddem, Michaelem Maierem, Elias Ashmoleem, Johnem Websterem, Thomasem Vaughanem (přeložil FAMU a KONFESI do angličtiny a vydal 1652), jehož pseudonym byl „Eugenius Philalethes“

Komenský se zmiňuje o rosikruciánech v „LABYRINTU v kap. 10. a 13. a v poznámce uvádí datum 1612 pro FAMU FRATER-NITATIS, což byl z velké pravděpodobnosti rukopis, nikoli tisk. Fama vyšla poprvé německy 1614 a Konfessio latinsky 1615. Že

Fama kolovala před rokem 1612 v rukopise, o tom svědčí fakt, že již v roce 1612 byla vytištěna „odpověď“ k Famě od jistého Adama Haselmayera, který ji četl v rukopise z roku 1610 někde v Tyrolích.

První vydání Famy mělo tento dlouhý název:

Univerzální a všeobecná reformace celého světa širého spolu s FAMOU FRATERNITATIS chvályhodným bratrstvem Růže a kříže napsanou všem vzdělavcům a panovníkům Evropy, také krátká odpověď pana Haselmayera, pro kterou byl jezuita uvězněn a v řetězech poslán na galeje.

Nyní dáno do tisku a sděleno všem věrným srdcím. Vytištěno v Kastelu Wilhelmem Ewsselem, 1614.

Přidavky k FAMĚ jenom zostřují její nepatrný protijezuitský nádech a zaměřují se i proti papeži. A protože „Univerzální a všeobecná reformace“ je překladem z italského, má se za to, že jejím původcem byl benátský m n i c h PAOLO SARPI, jeden z horlilců pro svobodnou Itálii a svobodnou celou Evropu. Ale byl spíše původcem jenom duchovním, protože zmíněný úvod k Famě je téměř doslovným překladem jedné části „NOVINEK Z PARNASU“ od Traiana Boccaliniho, který byl Sarpioho přítelem a ještě větším odpůrcem Habsburků a jejich politiky a velkým obdivovatelem Jindřicha IV-Navarrského, jenž měl být hlavou protestantské Unie. Byl však zavražděn 1611 a Boccalini 1613.

Část, která byla vytištěna s Famou, pojednává o tom, jak APOLLO se snaží udělat ve světě všeobecnou reformaci, protože svět je ve zblácněném stavu.

Boccalini vkládá do úst moudrého Solona odpověď na otázku, proč je svět v tak zblácněném stavu:

(je to stejná odpověď jakou dal na stejnou otázku v padesátých letech Albert Schweitzer)

„Svět hyne na nedostatek l á s k y.“

V „Univerzální a všeobecné reformaci“ čteme dále toto:

„Zmatek tohoto věku je způsoben zlou nenávistí a nevraživou závistí, které v těchto dnech vidíme, že vládou všeobecně mezi lidmi. Nadějeme se, že odpomoci těmto z l ů m bude možno vstřebáním dobročinnosti, vzájemné úcty a posvěcené lásky

k bližnímu, což je nejhlavnějším b o ž í m p ř i k á z á n í m...“

Že Komenský znal mnohé tituly rosikruciánských spisů, svědčí fakt, že je uvádí ve svém „Labyrintu“:

„Brána moudrosti“, „Tvrz vědění“, „Učiliště veškerenstva“, „Dobro makrokosmu a mikrokosmu“, „Souzvuk obojího světa“, „Úvod do křesťanské kabaly“, „Jeskyně přírody“, „Hrad prahmoty“, „Úvod do božské magie“, „Trojnásobná trojice obecná“, „Pyramida vítězoslavná“, „Aleluja“, atd.

Hugo de Alverda, údajný autor „Tvrze vědění“ je pravděpodobně vymyšlenou osobou, respektive pseudonymem skutečného autora knihy, která skutečně vyšla v r. 1617. Autorem „Souzvuku obojího světa“ byl anglický rosikrucián Robert Fludd, který knihu vydal v Oppenheimu v letech 1617-1619.

K rosikruciánským manifestům a k další rosikruciánské literatuře může člověk zaujmout trojí postoj:

- 1 – přijme vše, co je v nich obsaženo doslova jako skutečnost
- 2 – zavrhne vše jako nepravdu, výmysl, literární fikci
- 3 – dívá se na vše realisticky, kriticky a snaží se oddělit legendy a symbolické alegorie od skutečnosti

Tento třetí postoj zaujímal i Jan Amos Komenský, který znal Jana Valentina Andreae a jeho postoj k manifestům FRC, které pokládal za „ludibrium“, tedy za vážnou hříčku, za jakou možno považovat i Komenského „LABYRINT“.

Přesto, že sám byl zklamán v nadějích, které rosikruciánské manifesty rozvířily i politikou, která tak hanebně zklamala (zejména spoléhání se na tchána Fridricha Falckého anglického krále Jakuba I., dívá se Komenský na vše shovívavě. („se soucitným humorem“). V „Labyrintu“ se dokonce ozývá i vážná sebekritika, když vzpomíná, že v jeho přítomnosti se královský trůn zatřásl a rozsypal na kusy... a pak viděl, jak lidé přivádějí nového prince (Fridricha F.) a posazují jej na trůn a jak se radují, že nyní vše půjde lépe než dříve. A Poutník (Komenský) dodává:

„Nyní i já, mysl, že to vše k všeobecnému blahu se děje (neboť tak to nazývali), přistoupil jsem blíže a přidal jsem hřebík či dva k posílení nového trůnu; za to mne někteří chválili, zatímco druzí se na mne divně dívali.“

„Mezitím se ten odstavený princ vzpamatoval a on a jeho lidé zaútočili na ty, kteří byli kolem toho nového prince, rozprášili celý ten dav, takže se rozprchl a mnozí dokonce ztratili své hlavy.“ (21.6.1621 na Staroměstském náměstí)

„Poutník je strachem zděšený, že téměř ztratil vědomí, až jeho přítel Vševěd kdy slyšel, že vyšetřují, kdo a jak pomáhal tomu druhému princovi, trhnul jím, aby i on se na útěk dal“ - (do vyhnanství). Anglická profesorka Yatesová pro své čtenáře tyto nám známé dějinné události vysvětluje. Nás zajímá především ta poznámka, že Poutník „přistoupě klín či dva přistrojil“, čímž Komenský naznačuje, že i on měl nějakou alespoň malou účast na stavovském odboji v letech 1618-1620. Co to asi bylo?

Komenský složil tehdy nějakou písničku dobovou, která se však nezachovala. Dále víme, že se zúčastnil korunovace Fridricha Falckého a snad prý měl i na toto téma kázání. Korunovace byla v Praze 4.11.1619.

Vztahy Komenského k Fridrichovi byly i v exilu kladné, a to zejména díky Kotterovým proroctvím, v nichž falcký a český lev měl zvítězit nad habsburským orlem. Tato i jiná proroctví (též Mikuláše Drábíka a Kristiny Poniatowské) Komenský vydal se svým úvodem „Historia revelationem“ v knize „Lux in tenebris“ – „Světlo v temnotách“ (vytištěné až v roce 1657), jejíž iluminovaný rukopis věnoval v r. 1626 v Haagu Fridrichovi.

Komenský se ve svém „Labyrintu“ vypořádává se svým zklamáním z toho všeho, co vzešlo z českého povstání. Co Poutník vidí, je strašné. Vidí obrovské armády valící se vpřed a vidí úděsné tresty, které postihly rebely. I Komenský viděl ničení, zabíjení, smrt, mor, pohrdání lidským životem a místo budování lepšího a spokojenějšího lidství, po jakém on a jeho přátelé toužili, jeho ničení a zkázu. A to byly teprve začátky třicetileté války.

Ve 36. kapitole „Poutník ze světa utéci chce, neboť bolest jeho srdce to déle snášeti nemůže. Chtěl by raději zemřít, než dívat se na všechnu tu nepravost, faleš, svod a ukrutnosti.“

Poutník se proto vrací ze světa zpět „domů- do srdce svého a zavírá za sebou dveře“. Tam nachází konečně vytoužený klid u svého mistra, Ježíše Krista, který je mu lékařem, rádcem a vším.

Komenskému byl světlem osvětlený rozum, ale také zdůrazňuje „světlo víry, které je – jak naznačuje ve 42. kapitole, „vnitřních křesťanů světlem.“

Komenský je si také vědom toho, že člověk nemá být připoután k ničemu a k nikomu (kap.43): „Ani přáteli, ani nepřáteli, ani pá-
nem, ani králem, ani ženou, ani dětmi, ani sám sebou naposledy (se člověk Bohu oddaný) neváže (nelpí na nich ani na sobě)...on sebou nikam hnouti nedá.“

To se všechno lehkou řečí řekne, ale ve skutečnosti je to opravdu těžko dosažitelné – i Jan Amos (jakož i každý či mnohý z nás) byl hnán z místa na místo jakousi vyšší nutností. Z Brandýsa nad Orlicí, kde ještě napsal „O sirobě“ (1624), a kam si již jezuité také vymohli přístup, uchýlil se Komenský na zámek pana Jiřího Sadovského ze Sloupna v Třemešné za Dvorem Králové. Zde napsal svou „HLUBINU BEZPEČNOSTI“, kterou však vydal až v Lešně (1633).

Víme, že jeho práce didaktické a reforma škol jej vedly z místa na místo.

V souvislosti s naším tématem je možno zmínit se o jeho FYZICE, která je přehledem a popisem přírody od jejího prvopočátku, od prvotní směsice a prvotního světa až po nejdokonalejší tvory.

Ve výkladu o živlech a pralátkách vychází KOMENSKÝ z alchymistických teorií Theofrasta PARACELSA, který je mnohými také pokládán za rosikruciána, stejně jako řada literárních vzorů Komenského nebo jeho přátel (Andreae, Bruno, Campanella, Bacon, Patacelsus, Duraeus, Hartlib aj.).

Věhlas Komenského jako praktického reformátora školství byl tak veliký, že byl zván nejen do Maďarska, Švédska a Holandska, ale také do Francie, Anglie a do Spojených států severoamerických.

Do Ameriky byl zván v červenci 1642 Richardem Charlesem Winthropem, guvernérem státu Massachusetts a to k řízení nejstarší americké univerzity (Harvardské). Jelikož v té době byl již vázán smlouvou se Švédy, Komenský toto pozvání odmítl. Stejně tak i pozvání do Francie, kam jej zval sám kardinál Richelieu.

O anglických přátelích Komenského, o Jiřím a Samuelovi Hartlibovi, o Janu Duryovi zde byla již zmínka. Připomeňme si, že

všichni byli nějak spojeni s falckou politikou. Čtvrtým jejich spolupracovníkem byl Theodor Haak, který byl též v polooficiálních diplomatických službách kurfirsta falckého.

Hartlib napsal utopickou knihu „MACARIA“ (Makaria). Navazoval v ní na Morovu „UTOPII“ a Baconovu „NOVOU ATLANTIDU“, ale s poněkud praktičtějším závěrem, který žádá reformu zákonodárství, jejímž uskutečněním by se parlament stal „úhelným kamenem“ světového blaženství...

Protože součástí této reformy bylo i školství, pozval Komenského s vědomím parlamentu, do Anglie.

Víme, že Komenský byl v Anglii dobře přijat. Na jeho počest se konal banket u biskupa lincolnského Johna Williamse.

Jelikož bouřlivý parlament odkládal rozhodnutí o reformě školství, musel Komenský čekat, a to přes celou zimu 1641-42. Tehdy si našel čas, aby svým přátelům načrtl program svých snah a úmyslů (Soustavu pansofických knih a Soubor spisů vzdělávacích), jak třeba rozšířit vzdělanost na všechny lidi a tak zamezit navždy vražedným válkám. Tento svůj spisek nazval „VIA LUCIS“, CESTA SVĚTLA. Komenský tu měl na mysli nejen světlo víry, ale především o s v í c e n í celého lidstva s v ě t l e m poznání a vzdělání.

Komenského CESTA SVĚTLA je plna rosikrucjiánského nadšení a víry, že ještě před koncem světa nastane éra všeobecného o s v í c e n í (kterou později historikové nazvali o s v í c e n – s t v í m). Budou zakládány školy všeobecné moudrosti předpovídané Baconem. Šíření osvěty po celém světě bude vyžadovat universální všesvětový jazyk, který by byl vhodnější než latina. (Snad právě zde našel Zamenhof inspiraci pro vytvoření esperanta?)

Zde právě profesorka Yatesová (podobně jako Peuckert) dochází k závěru, že Komenského „Via Lucis“ má mnoho společného s „Famou Fraternalis“ i s Baconovou „Novou Atlantidou“. Vidí zde i analogii mezi anglickým „baconianismem“ a evropským „rosikrucjiánstvím“. (Nebylo lehké projevit tehdy svůj názor. Proto mnozí rosikrucjiáni psali pod pseudonymem. Konečně již Michael Servet používal pseudonym Villanovanus apod.)

„VIA LUCIS“ (Cesta světla) vydaná v Amsterdamu v roce 1668, je věnována londýnské Královské společnosti nauk. Ve své

dedikaci, ve které Komenský oslovuje její představitele jako „nositele pochodní osvíceného věku“, naznačuje, že Královská společnost nauk je vlastně uskutečněním toho, co on se svými přáteli již před čtvrtstoletím připravovali.

Druhá závažná myšlenka této dedikace spočívá v tom, že Komenský varuje vědce, aby si z vědeckého a technického pokroku neudělali modlu. Tuto myšlenku pak nacházíme i ve „Všeobecné poradě o nápravě věcí lidských“ (čili ve Všenápravě). Komenský tu vyslovuje varování, abychom nepropadali pokušení věřit, že pravé štěstí nám dá jenom věda, pokrok a vnější činnost. Je pravda, že je třeba mít hluboké vědomosti o světě, ale zároveň je třeba také vědět o smyslu života. Komenský věřil ve vývoj k lepšímu. V citované knize se mluví o příštím osvícení, o lepším poznání, ale i o potřebě duchovního majáku. Tímto majákem je náboženství, ale ne nějaké partikulární, nýbrž náboženství univerzální. Takové náboženství, které neulpívá na předpisech, které nevyvolává spory, které nezatrácuje, nevylučuje, neupaluje, ale které je zaměřeno k věčnosti!

A právě zde, v předmluvě k Cestě světla hlásí se Komenský k Tomáši Campanellovi. Který byl sice dominikán, ale za své názory (o nervech, cévách, arteriích, o Empedokleově filosofii, za kázání o tyranii a despocii, o konci světa atp.) byl uvězněn. Teprve ve vězení napsal „SLUNEČNÍ STÁT“, poprvé vydán ve Frankfurtu nad M. roku 1623.

(Více o Campanellovi v knížce „Sluneční stát“, Mladá fronta, 1979 v doslovu Rudolfa Kučery, str. 75-91 a v poznámkách str. 92-111).

Komenský doslova napsal: „Z náboženské horlivosti nesmí vznikat společenské zlo. Náboženská horlivost se musí opírat o dobré vědění a nikoli o nevědění. Musí budít a živit naději lepších časů a poměrů. Touto nadějí nás musí naplňovat. Tuto naději hlásali staří proroci, hlásal ji také Tomáš Campanella, dominikán, jenž za to byl mučen, i já hledím tuto naději vzbudit a živit.“

Zdá se, jakoby i zde se ozývaly refrény „rosikruciánských manifestů“ a proto se ani moc nedivíme, že i Jan Amos Komenský je řazen mezi rosikruciánské „osvícence“ (viz prof. Frances Yatesová). Vždyť i jim, rosikruciánům a baconistům byl přiřknut název, odvozený z Komenského díla, když byli nazýváni p a n s o f i s -

t é. (Konečně tak nějak to říká i prof.. Dr. Jan Novák v knize „Působení vševědných záměrů J.A.Komenského na jeho zásady pedagogické, Praha 1899, nákl.vlastní).

N á b o ž e n s t v í b u d o u c n o s t i

Alfréd Hall: CO VĚŘÍ UNITÁŘI

Přeložil Dr. Karel Hašpl v různých číslech časopisu CESTY A CÍLE, citát z č. 9/1941

U N I T Á Ř I věří, že B ů h inspiroval světce a proroky nejen náboženství křesťanského, ale i jiných náboženství, zvláště veliké náboženské učitele Východu.

S v a t á p í s m a mimokřesťanských náboženství v I n d i i, E g y p t ě, P e r s i i, A r a b i i, Č í n ě a J a p o n s k u obsahují myšlenky a podněty, které obohatí světové n á b o ž e n – s t v í b u d o u c n o s t i.

JAN AMOS KOMENSKÝ

Používal ve své korespondenci často rčení „Deus nobis sol et scutum“ = „Bůh je naším sluncem a štítem“.

Věřil neochvějně v proniknutí světla do temnot. Byl o tom nezvratně přesvědčen, přesto že žil v době nejdelší války v Evropě, sám pronásledovaný věčný exulant bez domova. Jeho s v ě t l o však svítilo do myslí a duší lidských jako reflektor, probouzeje v nich víru v p o k r o k lidských snah ve vědě a bádání.

KOMENSKÝ přímo jasnovidně zpytoval c e s t y k s v ě t l u, a to nejen v oblasti technické, ale především a hlavně v oblasti o s v ě c o v á n í d u c h a.

Měl stále na mysli Ježíšova slova:

„Hleďte a naleznete...“

I když se zajímal o věštby, vize a proroctví, KOMENSKÝ nebyl nikdy neplodným visionářem a snílkem (jak mu někteří kritikové vytýkali), ale naopak, byl praktickým teologem a (můžeme-li použít zde Bruntonových slov) – racionalistickým mystikem. Dodejme:

křesťanem živé víry, uskutečňované v každodenním životě. Dokladem toho je jeho vztah k modlitbě:

Cituji Komenského: „Nejen se modlit „přijď království tvé“, ale toto království také v s o b ě a ve svém okolí uskutečňovat. Nejen se modlit „chléb náš vezdejší dejž nám dnes“, ale také se přičiňovat, aby sis jej poctivou prací dobyl. Nejen se modlit „zbav nás od zlého“, my sami musíme zlo rozeznávat a jemu se vyhýbat a ne se do něho zamotávat. Komenský chce, abychom se Otčenáš nejen modlili, ale také jej žili. Slova nás nespasí, ani neustálé opakování jména božího nebo aleluja, nýbrž jedině dobré a správné činy.

KOMENSKÝ měl zajisté chvíle, a bylo jich mnoho, kdy sám poklesal na mysli, vida, jak těžko jest paprskům světla prorážeti tmou. Ale vždy se vzpamatoval, posílen svou vírou v Boha. Ten „plamínek naděje“ a víry v něm nikdy neuhasl. Působil ještě na jiné, na mnohé čtenáře, a to stejně v jeho době, jako v době naší. Na mnoha místech své CESTY SVĚTLA nás vybízí, abychom i my všude, kde je to možno, rozžehávali s v ě t l a a ne je dávali pod kbelec, ale na svícen (jak to čteme v „Kázání na hoře“ v Matoušovi 15. 14-16).

KOMENSKÝ rozeznává tři zdroje tohoto našeho světla:

- 1) je to moudrost (LOGOS), věčné světlo nad námi
- 2) je to světlo přírody, které nás osvětluje vnějším poznáním
- 3) je to konečně i světlo našeho nitra, světlo vnitřního poznání, které se projevuje smyslem pro krásu, poezii, harmonii, soucítění, projevuje se též láskou a intuicí

Co je však nejdůležitější, říká Komenský, je náš poměr k tomuto trojímu světlu, jak se k němu stavíme, jak ho dovedeme v praxi používat.

Komenský používá analogii z fyziky, když říká: „čím jest světlo větší, tím temnější je těleso, položené proti němu a tím tmavší je jeho stín. Když svítí slunce, nevidíme hvězd a když lidskou mysl osvětluje něco zvlášť velebného a vznešeného, blednou všechny předměty nižších žádostí.

Čím jasněji se komu světlo pravdy zableskne a čím urputněji se člověk proti němu staví, tím větší slepotu na sebe uvaluje.

Světlo musí být jasné a těleso průzračné, aby jím světlo mohlo procházet. A tak je tomu i s lidskou myslí, osvětlovanou moudrostí Boží (Logem Janova evangelia čili Kristem).

Při tom říká Komenský velmi rozvážně, že lidem je třeba zvykati tomuto jasnému s v ě t l u ponenáhlu. Říká doslova:

„Jest povědomo z příběhů, že lidé vězněni delší dobu v podzemí a odvyklí světlu, jsou přímo oslepeni, když byli náhle vyvedeni na světlo denní. Tak je tomu i u lidí přivyklých t m ě b l u d ů. Kdyby se jim náhle ukázalo světlo pravdy, zhrozí se ho a buď se mu vzdalují nebo se mu postaví na odpor. Jaká zde je tedy rada, než aby se toto světlo Boží nepodávalo náhle, nýbrž po stupních. Znenáhla totiž sluší lidi vyvoditi ze tmy do stínu, ze stínu do svitu, ze svitu na s v ě t l o a teprve pak v čirou z á ř i s l u n c e.“
Toto slunce, symbol Boha, přijali unitáři do svého znaku z pečete Jana Amose Komenského.

Máme tedy s Komenským společný cíl i společnou cestu. Je to c e s t a s v ě t l a, cesta osvěcování lidské mysli vnějším i vnitřním poznáním, abychom byli schopni uskutečnit onen vytoužený ráj na zemi, ve kterém by člověk člověku nebyl vlkem, ale bytostí l i d s k o u.

*Foto na titulní straně: P. Sedlák

*Foto Růže: Z. Červená

*Obrázek Johan Amos Comenius 1592

*Foto Narcis: Bertil Videt

PROGRAM NA MĚSÍC KVĚTEN 2012

Shromáždění se konají na ul. Staňkova 18a, Brno, budova OSC a.s.,
3. patro. Doprava: tramvaj číslo 1 a 6 - zastávka Hrnčířská

Středy 17 – 19 hod.:

- 2.5.:** **VÝLET KE STUDÁNCE U BUKU** (s ukázkou čerpání energie z přírody) – odjezd 16,56 hod. autobusem č. 43 od nádraží Královo Pole na zastávku U Buku
- 9.5.:** Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **SLUNEČNICE - ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ, MEDITACE A ZPÍVÁNÍ MANTER**
- 16.5.:** **NAPOJENÍ NA PŘÍRODU - diskuse**
- 23.5.:** RNDr. Milan Lustig: „**ZLATÁ STŘEDNÍ CESTA**“ nebo **PŘÍMĚŘENOST?**
- 30.5.:** Ing. Pavel Sedlák: **MALÝ KURS POČÍTAČŮ**

Pátky 17 – 19 hod.:

- 4.5.:** Rev. Mgr. Jarmila Plotěná:
90 LET UNITÁŘSTVÍ – aneb jak jsme začínali!
- 11.5.:** Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **ČÍM JE NEMOCNÁ TATO DOBA?**
- 18.5.:** Otmar Habrle: **ČESKÉ MÝTY O JAPONSKU**
- 25.5.:** RNDr. Milada Škárová:
UČÍME SE, ABYCHOM SVĚTU ROZUMĚLI
UČÍME SE, ABYCHOM VE SVĚTĚ PRACOVALI

Čtvrtek 18,30 hod.:

- 10.5.:** **NOVÝ SPIRITUALISMUS** (přednes česky)
Setkání skupiny **ALLAN KARDEC**

Děkujeme všem dárcům za finanční příspěvky na našich akcích.

Obec unitářů v Brně vydává měsíčník „Poutník“ obsahující původní články členů a přátel Unitárie, články z historie unitářství, poezii, aktuality i zábavu.

E-mailová adresa: unitaria.brno@seznam.cz. Viz též www.unitaria.cz.

Pokud si přejete tento program nebo časopis „Poutník“ dostávat e-mailem, sdělte vaši e-mailovou adresu v kanceláři Obce unitářů v Brně.

Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Mgr. Daniel Novotný,

ing. Marie Vohlídalová